

OKÄNDA REGIONPOLITIKER

SÖREN HOLMBERG

SOM-institutet har för tredje gången mätt hur kända och uppskattade olika region- och lokalpolitiker är i Skåne. En gång är ingen gång, men tredje gången gillt. Vi har nu ett så omfattande material att vi kan börja tro på hållbarheten i resultaten. Och de resultaten är ingen uppmuntrande läsning. Skånska regionpolitiker är kända av få och inte särskilt uppskattade bland de få som känner till dem. Sammanlagt har ett tjugotal politiker ingått i studierna åren 2001, 2004 och 2006.

Premiärstudien gjordes 2001 och omfattar tio kommuner i sydvästra Skåne (Nils-son 2002). De två senaste undersökningarna 2004 och 2006 är bredare och bygger på enkätsvar från hela Skåne. De slumpvis utvalda svarspersonerna i åldern 15-85 år får först ange om de känner till de namngivna politikerna. Därefter ombes de personer som anger att de känner till respektive politiker att gradera hur mycket de uppskattar politikern i fråga på en skala mellan -5 (ogillar) till +5 (gillar). I tabellredovisningarna multipliceras sedan alla resultat med tio för att undgå decimaler. Den tillskapade popularitetsskalan kan därför variera mellan -50 (maximalt ogillande) och +50 (maximalt gillande).

Det är endast tre skånepolitiker som är någorlunda välkända med kännedomssiffror kring eller över femtio procent. Alla tre ingår i studien 2001 – Ilmar Reepalu (s), Carl Herslow (Skånes väl) och Carl Sonesson (m). Ingen av dem är aktiv som regionpolitiker 2004 och 2006. Därför ingår de inte i de senare undersökningarna. De ledande regionpolitiker som ingår i studierna 2004-06 är inte på långt när lika kända som Reepalu, Herslow och Sonesson. Ingen av dem kommer i närheten av att vara känd bland femtio procent av allmänheten. Mest kända är Uno Aldegren (s) och Jerker Swanstein (m) med kännedomresultat på 33 respektive 28 procent i studien 2006.

Alla övriga skånepolitiker som ingår i någon av undersökningarna (sammanlagt tretton politiker) uppnår inte ens en kännedomsnivå på 20 procent. De mest okända uppvisar resultat på enbart 12-13 procent (se tabell 1).

Det är klart att det här inte är bra – inte för väljarnas möjligheter att utkräva ansvar eller för politikernas möjligheter att driva frågor och bilda opinion. Man måste synas för att kunna verka; speciellt i dagens mediasamhälle.

Det faktum att skånepolitikernas resultat inte är unika gör inte saken bättre även om det kanske kan vara en viss tröst i Skåne. SOM-institutets mätningar i Västra Götaland visar att västsvenska regionpolitiker är lika okända eller t o m ytterligare något mindre kända än regionpolitikerna Skåne. De genomsnittliga kännedoms-

siffrorna för skånepolitikerna är 25 procent 2001, 16 procent 2004 och 19 procent 2006.¹ Motsvarande resultat är endast 14 procent ibland västra götäländska politiker 2006. Mest kände VG-politiker är den nygamle oppositionsledaren Johnny Magnusson (m) med en kännedom på 33 procent. Alltså även i hans fall långt ifrån att vara känd av majoriteten av medborgarna i regionen.

Tabell 1 Kännedom om ledande politiker i Skåne 2004

Politiker (parti)	Andel bland samtliga			Andel bland egna partiets sympatisörer		
	2001	2004	2006	2001	2004	2006
Ilmar Reepalu (s)	64			62		
Carl P Herslow (Skånes väl)	56			-		
Carl Sonesson (m)	43			50		
Uno Aldegren (s)		27	33		29	35
Jerker Swanstein (m)		22	28		28	31
Per-Ingvar Magnusson (Skånes väl)	17			-		
Pia Kinhult (m)		16	18		21	19
Bo Thunell (mp)	16			20		
Christine Axelsson (s)		16	19		18	21
Sven-Erik Bergkvist (s)	16			17		
Marita Sander-Schale (fp)	16	13	16	13	15	15
Ingrid Lennerwald (s)		15	19		17	21
Per-Ingvar Johnson (c)	14			29		
Berit Wirödal (kd)	14	14	15	14	24	21
Ann-Mari Campbell (v)	14			19		
Vilmer Andersen (v)		14	16		13	13
Katarina Erlingsson (c)		12	14		17	20
Anders Lindeberg (mp)		12	13		11	14

Kommentar: Resultaten visar andelen svarspersoner som inte kryssar för "personen okänd för mig" och som kryssar för någon grad av sympati på en ogillar-gillarskala. Procentbasen har definierats som samtliga svarspersoner i SOM-enkäten i Skåne. Partisympatierna har fastställts med hjälp av en fråga om bästa parti. Resultaten för 2001 gäller för tio kommuner i sydvästra Skåne. Resultaten för 2004 och 2006 gäller för hela Skåne.

Likheten i resultaten mellan Skåne och Västra Götaland antyder att vi hittat något generaliserbart. Och den upptäckta sanningen är att regionpolitiker oftast är okända för de många människorna. En orsak är troligen att regionpolitik kommer i slagskuggan av riks- respektive lokalpolitik, och det trots att regionerna handhar sjukvårdsfrågorna som ofta ligger mycket högt på väljarnas dagordning över viktiga

frågor (Holmberg och Weibull 2007). Landstings- och regionvalen har varit och är fortfarande de okända valen. Resonemanget förutsätter att rikspolitiker och lokalpolitiker är mer välkända. Något riktigt bra empiriskt stöd för att så är fallet har vi dock inte, utom möjligen i fallet Göteborg. Jämförbara SOM-mätningar i Göteborg har visat att det finns flera göteborgspolitiker med en kännedom kring eller över femtio procent. Den genomsnittliga kännedomssiffran är 40 procent för göteborgspolitikerna 2006 (Holmberg 2007).

Regionpolitikernas okändhet understryks ytterligare när vi ser på hur lite kända de är bland det egna partiets väljare. Om man inte ens är känd på hemmaplan är det bekymmersamt. Man kan i vilket fall inte hävda att man har ett personligt mandat. När det gäller skånepolitikerna är de obetydligt mer välkända bland de egna partiernas sympatisörer än bland folk i allmänhet. De skånska kännedomssiffrorna är i genomsnitt endast +2 till +3 procentenheter högre bland väljare på hemmaplan än bland samtliga svars personer i våra tre undersökningar. Resultaten är marginellt bättre i Göteborg (+4) och i Västra Götaland (+6) för år 2006 (Nilsson 2007).

En tolkning av att regionpolitiker är så relativt okända även på sin partipolitiska hemmaplan är ånyo att regionpolitik är okänd och dessutom svagt och otydligt polariserad mellan partierna. Om regionpolitiken hade varit tydligare partipolitiserad och kanske också mer ideologiskt laddad hade åtminstone de ledande politikerna varit mer kända bland sina egna väljare än vad som är fallet idag. Då hade de stått för något partiskiljande som de egna väljarna hade stött i valen.

Ett ytterligare stöd för denna tolkning är att regionpolitikerna inte heller popularitetsmässigt har särskilt mycket mer stöd bland de egna väljarna än bland allmänheten i stort. Denna brist på extra hemmastöd är särskilt påtaglig bland skånepolitikerna. Om vi jämför genomsnittssiffrorna för politikernas popularitet bland det egna partiets sympatisörer och samtliga svars personer visar sig medeltalen i Region Skåne vara mellan +6 till +8 enheter högre på hemmaplan. Skånepolitikerna är alltså något mer uppskattade bland de egna väljarna än bland andra partiets väljare, men inte mycket. Motsvarande resultat för Göteborg och Västra Götaland är något bättre 2006 – i båda fallen +12 enheter. Partifaktorn betyder något mer i väst än i syd.

Jämfört med mönstren i partiledarnas popularitet har dock partifaktorn en mycket begränsad betydelse för lokal- och regionpolitikens popularitet. Partiledarna nationellt står för en klart mer polariserad och känd partiposition. Resultatet blir att de röner en klart större uppskattning bland väljare som sympatiserar med dem än bland väljare som håller på andra partier och ledare. I valet 2006 var partiledarnas genomsnittspopularitet hela +28 enheter högre bland det egna partiets väljare än bland valmanskåren i stort. Partiledarna är välkända (kännedomssiffror i snitt över 90 procent) och står för partikontroversiella och ibland ideologiska ståndpunkter. Resultatet blir ofta, men inte alltid, relativt hög uppskattning bland de egna på hemmaplan och relativt låg uppskattning bland andra partiets väljare på bortaplan.

Tabell 2 Populära och mindre populära politiker i Skåne 2004

Politiker (parti)	Andel bland samtliga			Andel bland egna partiets sympatisörer		
	2001	2004	2006	2001	2004	2006
Ilmar Reepalu (s)	+0			+11		
Carl P Herslow (Skånes väl)	-28			-		
Carl Sonesson (m)	-10			-1		
Uno Aldegren (s)		-6	-4		+4	+9
Jerker Swanstein (m)		-7	-2		-1	0
Per-Ingvar Magnusson (Skånes väl)	-7			-		
Pia Kinhult (m)		+0	+3		+6	+11
Bo Thunell (mp)	-1			+1		
Christine Axelsson (s)		+0	+1		+3	+6
Sven-Erik Bergkvist (s)	+3			+8		
Marita Sander-Schale (fp)	+0	+0	+1	+3	+8	+6
Ingrid Lennerwald (s)		+0	+1		+5	+8
Per-Ingvar Johnson (c)	-1			+8		
Berit Wirödal (kd)	+0	+0	+2	+5	+12	+9
Ann-Mari Campbell (v)	+0			+8		
Vilmer Andersen (v)		-3	-3		+7	+2
Katarina Erlingsson (c)		+0	+1		+13	+9
Anders Lindeberg (mp)		-1	0		-1	+5

Kommentar: Resultaten är medelvärden (multipliserade med 10) på en ogillar-gillarskala mellan -5 och +5. Partisympati har definierats på samma sätt som i tabell 1.

Mycket av detta saknas på den lokala och regionala nivån i Sverige. Enkelt uttryckt – regionpolitikerna skulle bli mer välkända och mer populära bland sina egna väljare om regionpolitiken blev mer partipolitiserad och kanske också mer långsiktig ideologisk. Det innebär troligen en något högre konfliktnivå. Men det behövs om olika alternativ skall framträda klart och väljarna skall kunna ge mandat och utkräva ansvar.

Med andra ord – lite mindre av ”göteborgsanda” i den skånska regionpolitiken är vad som skulle behövas. Mindre av samförstånd och överenskommelser mellan politikerna, mer av partipolitisering och öppna debatter kring partiskiljande idéer.

Not

- ¹ Resultaten för 2001 inkluderar inte två representanter för Skånes väl. Om de tas med blir snittresultatet 27 procent.

Referenser

- Holmberg, S 2007. "Politiker blir mer populära valår". I Nilsson, L (red.) *Regionen och flernivådemokratien*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.) 2007. *Det nya Sverige*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Nilsson, Lennart (red.) *Flernivådemokrati i förändring*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.

